

Motion till riksdagen 2020/21:3830

av **Helena Vilhelmsson och Hannes Hervieu (båda C)**

med anledning av skr. 2020/21:63 Redovisning av åtgärder i enlighet med målsättningarna i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapen om utsattheten för brott när det gäller företag, myndigheter och brott som inte riktar sig mot enskilda personer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapen om brottslighet som begås av kriminella nätverk eller av individer med koppling till våldsbejakande extremistiska grupperingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett generellt brottsbeivrande uppdrag för myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett lands- och glesbygdsspecifikt brottsförebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vad det brottsförebyggande arbetet särskilt borde fokusera på och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet betvivlar inte att regeringen har goda intentioner när det kommer till att förebygga brott. Många av de insatser som har tillkommit under det senaste året för att förebygga brott är också lovvärda. Den parlamentariska trygghetsberedningen, som regeringen tillsatte på Centerpartiets initiativ, har en viktig roll i det fortsatta brottsförebyggande arbetet. Även det 34-punktsprogram mot gängkriminalitet som utarbetats mellan ett antal av riksdagspartierna – med åtgärder som nu börjat verkställas – ger

hopp. Trots regeringens goda intentioner och Centerpartiets konstruktiva förhållningssätt till att få på plats fler brottsförebyggande åtgärder, är det uppenbart för alla som följer samhällsutvecklingen att mer måste göras. Just därför är denna typ av redovisning av stor vikt då den kan synliggöra problem, visa på brister och peka ut behov av förstärkande åtgärder. Tyvärr ger den nu presenterade redovisningen dock inte några tydliga svar.

Redan när regeringen lanserade det nationella programmet Tillsammans mot brott år 2017 varnade riksdagen för att programmet skulle bli svårt att utvärdera, att det innehöll för övergripande resonemang och att aktörer på det brottsförebyggande området skulle få svårt att använda sig av skrivelsen som ett stöd för sin egen brottsförebyggande planering. Alla dessa farhågor synes ha besannats. Det är också problematiskt att det inte finns någon fastlagd tidsram för regeringens återkoppling till riksdagen om det nationella programmet. Den nu aktuella redovisningen ger inte heller någon tydlig, samordnad, bild av de åtgärder som vidtagits – utfallet av åtgärderna, hur de förhållit sig till varandra eller hur ansvaret är fördelat. Det talas återkommande om att sprida kunskap och goda exempel, men det redovisas inte vilka goda exempel som fått spridning. Gång efter annan framhålls i redovisningen behovet av att arbeta kunskapsbaserat i det brottsförebyggande arbetet. Ordet kunskapsbas förekommer inte mindre än 37 gånger i det 55-sidiga dokumentet. Att arbeta kunskapsbaserat är dock knappast något nytt eller unikt.

Centerpartiet har länge påtalat att det finns behov av ökad forskning både i polisutbildningen men även i övrigt, i syfte att få en tydligare bild av brottsligheten och de mest effektiva åtgärderna för att motverka densamma. Av redovisningen framgår att kunskapen om utsattheten för brott när det gäller företag, myndigheter och brott som inte riktar sig mot enskilda personer, är eftersatt. För Centerpartiet är det väsentligt att denna brist avhjälpas skyndsamt.

Av redovisningen kan också utläsas att varken kriminalstatistiken eller den nationella trygghetsundersökningen (NTU) ger en bild av omfattningen av den brottslighet som begås av kriminella nätverk eller av individer med koppling till våldsbejakande extremistiska grupperingar och att det för detta behövs kompletterande källor. Denna komplettering måste genomföras skyndsamt.

I redovisningen nämns behovet av särskilt anpassat kunskapsstöd till mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner och att Brottsförebyggande rådet (Brå) har haft ett särskilt uppdrag att tillgodose detta. Den stora skillnaden i typen av brottsproblem och i förutsättningarna att bedriva brottsförebyggande arbete innebär delvis annorlunda brottsförebyggande arbete på lands- och glesbygd jämfört med i urbana miljöer. Centerpartiet efterfrågar därför att ett särskilt lands- och glesbygdsspecifikt brottsförebyggande arbete utvecklas.

Vidare framgår att brottsligheten mot välfärds- och förmånssystemen är fortsatt omfattande. Det handlar t.ex. om felaktiga arbetstillstånd som bl.a. används i assistansbedrägerier, osanna intyg och oriktig folkbokföring som bidrar till att orsaka felaktiga utbetalningar, men även om företag som används som brottsverktyg. Även detta måste givetvis motverkas, och Centerpartiet har sedan tidigare motionerat om ett generellt brottsbeivrande uppdrag för myndigheter. Redovisningen visar tydligt att ett sådant uppdrag behövs.

Riksrevisionen har under de senaste åren också återkommande riktat allvarlig kritik mot regeringens brottsförebyggande arbete. Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet har visat sig vara otydligt, sakna samordning och brista i uppföljningen. Trots stora resursförstärkningar har Polismyndigheten inte kunnat säkerställa

minimibemanningen av områdespoliser i alla utsatta områden. Även arbetet med att motverka sexuell exploatering av barn och unga har kritiserats av Riksrevisionen.

De åtgärder som redovisas i skrivelsen räcker inte, och skjuter tyvärr ofta även förbi målet att åstadkomma ett effektivt brottsbekämpande arbete. Efter att ha tagit del av redovisningen kan konstateras att riksdagens invändning när programmet Tillsammans mot brott introducerades, att programmet riskerade att styra bort uppmärksamheten från konkreta åtgärder och ta resurser i anspråk som hade kunnat användas bättre, har visat sig befogad. Fokus för det brottsförebyggande arbetet borde ligga på de konkreta åtgärder som verkligen har betydelse för att motverka framväxten av brottslighet – höjda kunskapsresultat och likvärdighet i skolan, låg ungdomsarbetslöshet och ökad framtidstro hos unga människor, snabb och adekvat behandling av psykisk ohälsa och neuropsykiatriska diagnoser, ett generellt brottsbeivrande uppdrag för myndigheter, ökad kommunal makt och ansvar för det brottsförebyggande arbetet, påföljder vid begånget brott som innebär att brott inte lönar sig, samt ökad forskning för en klarare bild av brottsligheten och de bästa metoderna för att motverka densamma. Detta borde vara fokus i stället för nätverkande, tillsättandet av samordnare och projekt för kunskapsbaserade arbetsätt.

Det förebyggande arbetet för att öka tryggheten i hela landet är en avgörande fråga de kommande åren. När brister uppdagas i detta arbete från regeringens sida kommer Centerpartiet att påtala detta och fortsätta att driva på för att öka tryggheten i såväl storstad som på landsbygd.

Helena Vilhelmsson (C)

Hannes Hervieu (C)